

Informatiebrief

Aan: gemeenteraad
Van: college van burgemeester en wethouders
Zaaknummer: Z/22/166503
Documentnummer: DOC-24849991
Portefeuillehouder: wethouder Van Waveren
Team: omgeving
Datum vaststelling college: 2 juli 2024
Vertrouwelijk: openbaar
Fase BOB-cyclus: besluitvormend

Onderwerp

Start pilotproject Energiepolder

Inleiding

Met het pilotproject Energiepolder geven wij invulling aan de motie van de gemeenteraad ('Programmaplan Duurzaamheid Lokale energie-opwek en opslag': M004 20 12 2022). Hierin wordt gerefereerd aan het concrete plan dat LTO Noord in samenwerking met LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard, in 2022 indiende voor een pilot om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een energieneutrale polder in de Hoeksche Waard.

Het pilotproject is opgenomen in het door de raad vastgestelde uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energieneutraal' en draagt bij aan de doelstelling voor een energieneutrale Hoeksche Waard in 2040, zoals is opgenomen in het door de raad vastgestelde programmaplan Duurzaamheid.

In verband met het ontbreken van voldoende projectfinanciering kon het pilotproject niet eerder worden gestart en uitgevoerd. Er is een aanvraag ingediend voor financiering vanuit de 3^e tranche van de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta met cofinanciering van gemeente Hoeksche Waard. De aanvraag is in maart 2024 toegekend en toegewezen vanuit de Regio Deal.

Inhoud

LTO Noord Programma's en Projecten stelde in samenwerking met LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard, een projectplan¹ op waarin ze de scope, doelstellingen, opzet, planning en kosten weergeven om, in een vooraf bepaald projectgebied, de haalbaarheid van een lokaal collectief energiesysteem te onderzoeken. Wij geven de belangrijkste punten uit het projectplan 2024 hieronder weer.

Projectdoelstelling

Het vanaf 2024 ontwerpen van een schaalbaar collectief energiesysteem in de Hoeksche Waard (energiepolder) waarbij een slim (en data gedreven) systeem zorgt dat de optimale duurzame energie-productie (elektriciteit, warmte en aardgas) met de hoogste effectiviteit en efficiëntie agrarische bedrijven, bedrijventerreinen en andere locaties, jaarrond voorziet van energie binnen hetzelfde middenspanningsnetwerk.

¹ 'Ontwerpend onderzoek Energiepolder Hoeksche Waard'

Het pilotproject draagt daarmee bij aan het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en aan de urgentie om te komen met slimme oplossingen voor de in de Hoeksche Waard per 1 februari 2024 door Stedin afgekondigde netcongestie op (extra) teruglevering van elektriciteit door grootverbruikers. Tot de netcongestie is opgelost, moeten we door met de energietransitie en kansen blijven bieden voor onze ondernemers, waaronder de agrariërs.

Het pilotproject biedt de agrarische ondernemer ook mogelijkheden om naast inkomsten uit de teelt of veehouderij ook andere inkomsten te genereren. Het pilotproject draagt naast verduurzaming, daarmee ook bij aan de toekomstbestendigheid van de agrarische sector.

Scope

- We voeren het project uit in een vooraf afgebakend projectgebied (zie 'Projectgebied').
- Voor de opzet van een lokaal collectief energiesysteem betrekken we naast agrarische ondernemers (primaire doelgroep) ook niet-agrarische ondernemers uit het projectgebied en van de aangrenzende bedrijventerreinen Klaaswaal en Numansdorp. Via gesprekken verzamelen we de gegevens over het energieverbruik, de energieopwek en de toekomstplannen.
- Om een beeld te krijgen van het energieverbruik/-opwek vanuit de aanwezige woningen in het projectgebied wordt gebruik gemaakt van openbare data.
- Door koppeling met de omliggende bedrijventerreinen vindt er een balancering plaats op het elektriciteitsnet waardoor de capaciteit van het bestaande netwerk optimaal wordt benut en de negatieve gevolgen van netcongestie worden geminimaliseerd.
- We bevorderen energie-opslagtoepassingen en slim energiemanagement. Productie van waterstof, als opslagmethode, is nadrukkelijk ook een optie.
- We onderzoeken de prijsvoordelen voor ondernemers.
- We volgen de ontwikkelingen op het gebied van beleid (bijvoorbeeld het uitvoeringsbeleid 'Windenergie bij agrarische bedrijven' dat ontwikkeld wordt), innovaties en andere relevante (nationale, provinciale, regionale en gemeentelijke) visies en programma's en projecten en nemen dit mee in het uiteindelijke ontwerp van de Energiepolder.
- Kwaliteit boven kwantiteit: doel van het pilotproject is niet om zoveel mogelijk ondernemers te laten deelnemen, maar een gedegen opwek- en uitwisselingsproject neer te zetten met een (indien nodig beperkt) aantal deelnemers met de meeste impact op het energiesysteem.
- De geleerde lessen, opgedane kennis, inzichten en do's & dont's delen we met de gemeenten binnen de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta, de agrarische sector in deze regio en waar mogelijk breder.
- Het project heeft raakvlakken met de aanpak om te komen tot de ontwikkeling van smart energyhubs (energiedeling) op bedrijventerreinen. We nemen tijdens de projectperiode ook de opgedane kennis en inzichten mee van de haalbaarheidsstudies, die we uitvoeren voor de bedrijventerreinen De Hoogerwerf (Oud-Beijerland) en Bedrijvenpark Hoeksche Waard (Heinenoord).

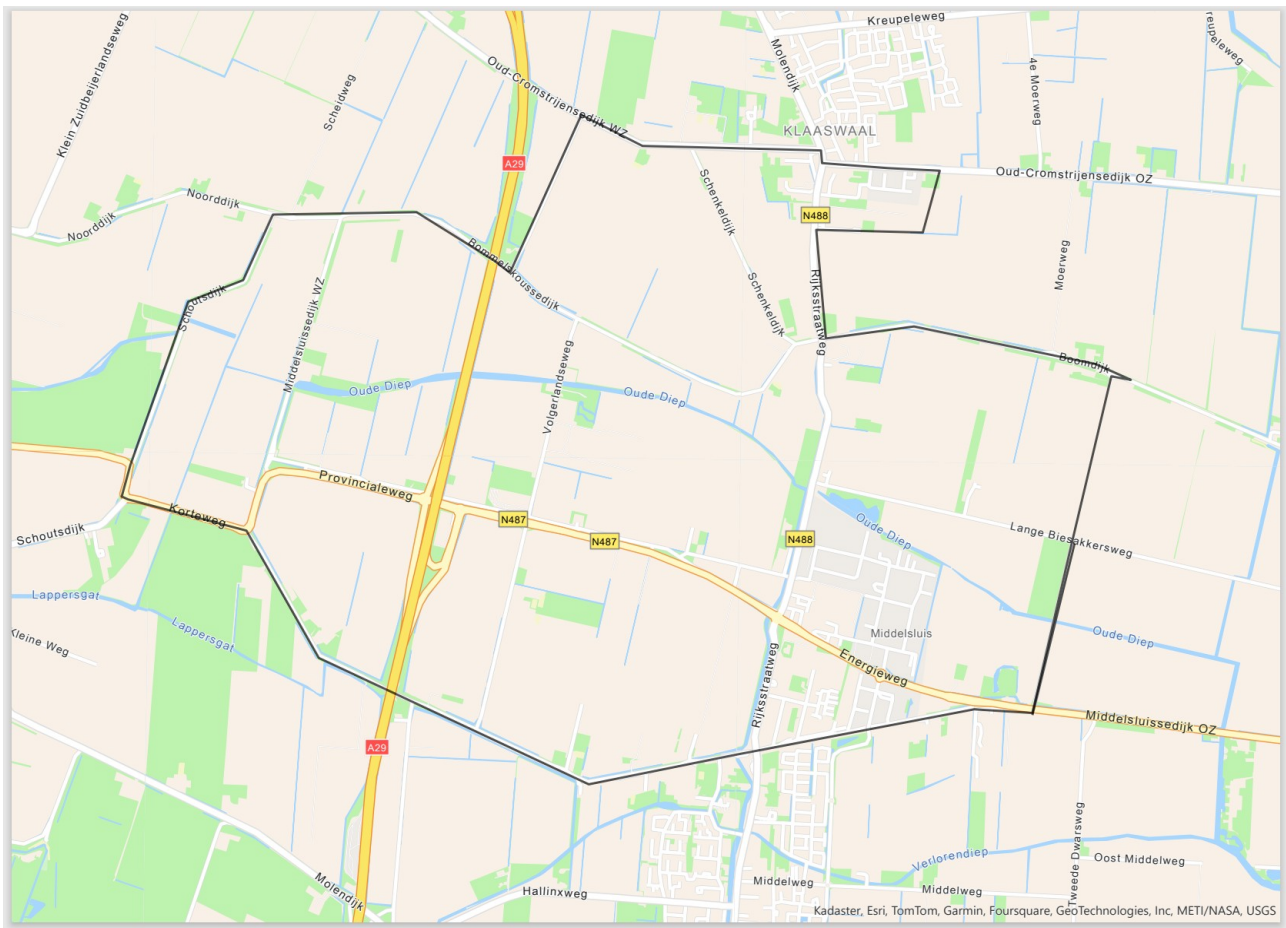
Het pilotproject is een verkennend onderzoek naar de haalbaarheid en schaalbaarheid van een lokaal collectief energiesysteem. Bij een positief resultaat onderzoeken we de mogelijkheid tot het opzetten van een energiecoöperatie.

Projectgebied

Het projectgebied kenmerkt zich door hetzelfde middenspanningsnetwerk dat wordt gevoed vanuit het 50kV-station (Stedin) in Klaaswaal en biedt een goede mix tussen agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven binnen dezelfde middenspanningsring. Verder bevinden zich verschillende hoogspanningsverbindingen rondom Klaaswaal en ligt er een verbinding vanaf het Windpark Westerse Polder, gelegen ten westen van de Haringvlietbrug, richting het Stedin-station in Klaaswaal. Tevens ligt er het plan voor het realiseren van een 150kV-station, opgenomen in de investeringsplannen van Stedin en TenneT, binnen het projectgebied. Dit zorgt voor meer vermogen en draagt daarmee positief bij aan het pilotproject.

Beoogde resultaten

- Minimaal 12 agrarische ondernemers en minimaal 8 niet-agrarische ondernemers nemen deel aan het pilotproject en geven informatie over hun energieverbruik, -opwek en toekomstplannen.
- Data geven inzicht in:
 - o extra besparingsmogelijkheden;
 - o aanvullende maatregelen per deelnemer om maximale gelijktijdigheid in opwek en verbruik van energie te bepalen, waarbij geproduceerde duurzame energie zoveel als mogelijk zelf wordt gebruikt (voor nu en zoals verwacht in 2030) en om tegelijk de piek in energie-afname en -opwek af te vlakken;
 - o maatregelen op bedrijfsniveau en/of bedrijfsoverstijgend om overschotten aan energie op te slaan of om te zetten om zo de resterende (in)directe opwek in het projectgebied te verbruiken.
- Uitwerking van de maatregelen tot een definitief ontwerp van de 'Energiepolder', waarbij de mogelijkheden voor netaanpassing/-inpassing, productie, verbruik, opslag/energieomzetting en distributie zijn bepaald. Het ontwerp bespreken we met betrokken afdelingen van gemeente Hoeksche Waard en netplanners van Stedin. We leveren een draagvlaknotitie aan.
- Het ontwerp maakt duidelijk zichtbaar welke onderdelen een waarde hebben in het technische ontwerp en welke onderdelen marktrijp zijn (implementatie) of juist een aanvullende investering (innovatie) nodig hebben. Vooraf benaderen we de lokale omgeving om de landschappelijke en coöperatieve kaders vast te stellen.
- Opzetten van een totale business case van het definitieve ontwerp van de Energiepolder tot een business case per agrarisch bedrijf (voor ontwikkelingen op het erf), andere bedrijven en betrokkenen in projectgebied en voor het projectgebied als geheel (collectieve opwek/netaanpassing).
- Het opzetten van een energiecoöperatiemodel.

Het verkennend onderzoek resulteert in een advies of een lokaal collectief energiesysteem technisch, juridisch en financieel haalbaar is en onderling energie opwekken, delen en opslaan of omzetten kansen biedt voor de toekomst. De opzet van een energiecoöperatie biedt vervolgens de mogelijkheid om bijvoorbeeld onderling elektriciteit te verhandelen en energieverbruik en -opwek beter in balans te brengen. In de op te richten energiecoöperatie kunnen middelen worden ingebracht om collectieve voorzieningen (waaronder bekabeling, gezamenlijke inkoop en een elektrolyser (productie waterstof) bijvoorbeeld) te financieren. Er kan gezamenlijk, veel voordeliger dan ieder voor zich, worden geïnvesteerd in energieopslag, energie-opwek en bijvoorbeeld laadfaciliteiten voor elektrische (vracht)auto's. Ook onderlinge uitwisseling van warmte en/of grondstoffen behoort tot de mogelijkheden. De daadwerkelijke oprichting van een energiecoöperatie valt buiten de scope van het pilotproject.

De resultaten geven inzicht in de schaalbaarheid van het energiesysteem en opgedane kennis en inzichten worden gedeeld met de regiogemeenten binnen de Zuid-Hollandse Delta en andere betrokkenen.

Uitvoerende partijen

Het projectbureau van LTO Noord voert in samenwerking met LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard, het merendeel van de werkzaamheden uit. Aanvullende benodigde kennis wordt geleverd door Wageningen University & Research (WUR). Onderdeel van het pilotproject zijn ook gesprekken met niet-agrarische ondernemers. Stichting Energieke Regio (Hoeksche Waard) voert deze werkzaamheden uit. Tezamen vormen zij een consortium (samenwerkingsverband), waarvan LTO Noord Programma's en Projecten de hoofdaannemer is.

Waarom de keuze voor deze partijen?

Het lokale bestuur van LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard, en het projectbureau van LTO Noord, zijn actief in de regio en zijn bekend met de doelgroep en met de voor deze doelgroep specifieke problematiek rondom de energietransitie. Ook houden zij zich bezig met de ontwikkeling van energieoplossingen gericht op de agrarische sector. Zo werkt LTO Noord in diverse gebieden aan de ontwikkeling van zonnepanelen op daken, boerderijmolens en mestvergisting. Dit geldt ook voor bijvoorbeeld waterstofproductie op gebiedsniveau (Growth2Green) en op bedrijfsniveau (Landbouwbedrijven verduurzamen met Waterstof). Het initiatief en idee om onderzoek te doen naar een Energiepolder komt dan ook bij LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard, vandaan.

Extra benodigde (theoretische) kennis levert Wageningen University & Research (WUR) in verschillende onderzoekstrajecten waaronder de publiek-private samenwerking (PPS) 'Landbouw als vliegwiel voor de energietransitie', waarin wij deelnemen en medefinancieren. De kennis uit deze projecten zijn de basis van deze aanpak en worden met de aanpak gebundeld.

Driekwart van de agrarische ondernemers in het pilotgebied is ook lid van LTO Noord. De uitvoering van het project door LTO Noord in samenwerking met WUR vergroot het draagvlak agrarische ondernemers. Bovendien weet LTO Noord welke agrariërs in het gebied al actief zijn op het gebied van verduurzaming. Doordat zij deze contacten al hebben en de agrarische ondernemers in de Hoeksche Waard kennen, is de kans dat dit project slaagt groter.

Voor het pilotproject Energiepolder wordt ook bij een aantal niet-agrarische ondernemers van de bedrijventerreinen Klaaswaal en Numansdorp (secundaire doelgroep) het huidige en toekomstige energieverbruik/-opwek in beeld gebracht. Dit zijn ondernemers van bedrijven met de grootste (toekomstige) impact op het elektriciteitsnet. Stichting Energieke Regio verzorgt deze scans/gesprekken en is binnen gemeente Hoeksche Waard al vele jaren actief op het gebied van verduurzaming van zakelijk en maatschappelijk vastgoed. Zij kennen de ondernemers in de Hoeksche Waard en hebben de tools voor en de ervaring met het onderzoeken van de haalbaarheid van een lokaal collectief energiesysteem en het opzetten van een energiecoöperatie.

Planning

Het pilotproject loopt van 1 juli 2024 tot en met 31 juli 2025 en kent verschillende fasen. In deze periode wordt een ontwerpplan en realisatieroute voor de 'Energiepolder Hoeksche Waard' geschetst.

Monitoring

De aanpak is complex en heeft een impact op de omgeving. Een constante monitoring is noodzakelijk op onder andere de volgende onderwerpen: de opinie en betrokkenheid van de deelnemers, de impact op de omgeving, de voorgestelde activiteiten en uitkomsten per fase versus beoogd resultaat, relevante ontwikkelingen en beleid die effect hebben op het definitieve ontwerp en controle op kosten.

Financiering

Het project wordt gefinancierd vanuit de 3^e tranche van de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta met cofinanciering vanuit gemeente Hoeksche Waard. De gemeentelijke bijdrage wordt gefinancierd uit middelen welke gekoppeld zijn aan de uitvoering van het programmaplan Duurzaamheid.

- Rijkssubsidie Regio Deal Zuid-Hollandse Delta: € 189.374,- (inclusief btw)
- Gemeente Hoeksche Waard: € 100.000,- (inclusief btw)

Communicatie en participatie

Communicatie en participatie vindt plaats aan de hand van de leidraad 'Communicatie & participatie Duurzaamheid' en de Participatievisie van gemeente Hoeksche Waard. We werken voor het pilotproject beide onderdelen nader uit. We beschrijven welke (interne en externe) partijen in de communicatie worden meegenomen en in welke fasen van het pilotproject er participatiemomenten zijn, met wie en welk doel.

Een eerste mijlpaal is de startbijeenkomst op maandag 8 juli met agrarische ondernemers en een aantal niet-agrarische ondernemers, die gevestigd zijn binnen het projectgebied. Na de zomer worden ondernemers van de bedrijventerreinen in Klaaswaal en Numansdorp betrokken via een participatiemoment. Woningeigenaren in het projectgebied worden actief in de communicatie betrokken op het moment dat blijkt dat een energiepolder van meerwaarde kan zijn en gestart wordt met een ontwerp van de energiepolder in het projectgebied. Er wordt dan een participatiemoment georganiseerd waarvoor een brede groep betrokken partijen wordt uitgenodigd. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan maatschappelijke organisaties.

De start van het pilotproject wordt gecommuniceerd via een nieuwsbericht op de gemeentelijke kanalen. Op een online projectpagina op de website van de gemeente en de website van LTO Noord is voor geïnteresseerden en betrokkenen informatie over het pilotproject en de laatste stand van zaken terug te lezen.

De gemeenteraad wordt gedurende het pilotproject regelmatig geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

Vervolgprocedure

We volgen de stappen uit het projectplan 'Ontwerpend onderzoek Energiepolder Hoeksche Waard' van LTO Noord Programma's en Projecten.

Bijlage

1. Motie M004 20 12 2022 - 'Programmaplan Duurzaamheid Lokale energie-opwek en opslag'